

CALEB CARR

ALIENISTUL

Traducere din limba engleză și note de
MONICA ȘERBAN

NOTĂ

Înainte secolului al XX-lea, persoanele care sufereau de boli mintale erau considerate „alienate”, înstrăinate nu numai de restul societății, ci și de propria fire adevărată. Experții care studiau patologiei mintale se numeau, în consecință, *alieniști*.

PARTEA I

Percepția

Deși parte din percepția despre un obiect aflat în fața noastră vine prin simțuri, o altă parte (posibil și cea mai mare) vine întotdeauna din mintea noastră.

William James,
Principiile psihologiei

*Aceste gânduri sângeroase,
din ce sunt oare născute?*

Piave,
din *Macbeth*, de Verdi

CAPITOLUL I

8 ianuarie 1919

Theodore s-a dus.

Cuvintele, acum când le scriu, par să nu aibă niciun sens, așa cum sens n-a avut nici vederea sicriului coborât într-un petic de sol nisipos lângă Sagamore Hill, locul pe care l-a iubit mai mult decât orice pe lume. Cum stăteam așa, după-amiază, în vântul rece de ianuarie care bătea peste Long Island Sound, mi-am zis în sinea mea: „Sigur chestia asta e o glumă. Bineînțeles că va împinge capacul coșciugului cu putere, ne va orbi cu zâmbetul lui caraghios și ne va sparge urechile cu hohotele lui de răs asurzitoare. Apoi ne va îndemna să trecem la acțiune și toți vom porni în marș, cu scopul de a proteja cine știe ce specie obscură de triton, amenințat de ravagiile vreunui gigant industrial hapsân, pornit să construiască o fabrică fetidă chiar pe spațiul în care se împerechează micul amfibian.” Nu eram singur în fanteziile mele. Cei care participau la înmormântare se așteptau la ceva asemănător, se vedea limpede pe chipurile lor. Toate semnele indicau că nu numai țara, ci și întreaga lume simțea la fel. Atât era de inacceptabilă ideea că Theodore Roosevelt plecase pe lumea cealaltă.

La drept vorbind, începuse să se stingă de mult timp, un lucru pe care nimeni nu voia să-l admită, de când fiul său Quentin fusese ucis în ultimele zile ale Marelui Măcel.¹ Cecil Spring-Rice a spus odată, cu amestecul lui caracteristic de duioșie și de haz,

¹ Primul Război Mondial.

că Roosevelt a fost mai toată viața lui ca un puști „de șase ani”; iar Herm Hagedorn a observat că, după ce Quentin a fost doborât din cer în vara lui 1918, „băiețelul din Theodore a murit”. Am luat cina cu Laszlo Kreizler la Delmonico în seara asta și i-am pominit de comentariul lui Hagedorn. Cât ne-am desfășurat cu două feluri de mâncare, am primit o explicație tipică lui, plină de pasiune, de ce moartea lui Quentin era mai mult decât cumplită pentru Theodore. Roosevelt simțise și o vină profundă pentru că le insuflase filosofia „vieții active” tuturor copiilor săi, care, adesea, se puseseră în mod deliberat în situații periculoase, convinși că mult iubitul lor tată va fi încântat. Mereu știusem că durerea era insuportabilă pentru Theodore. Că, ori de câte ori trebuia să se împace cu moartea cuiva apropiat, părea că n-o să supraviețuiască chinului. Dar abia în seara asta, în timp ce îl ascultam pe Kreizler, mi-am dat seama cât de insuportabilă fusese și nesiguranța morală pentru cel de-al 26-lea președinte care se considera uneori justiția întruchipată.

Kreizler... N-a vrut să vină la funeralii, deși lui Edith Roosevelt i-ar fi plăcut tare mult. Întotdeauna a fost realmente subiectivă în privința bărbatului căruia ea îi spune „enigma”, doctorul inteligent ale cărui studii despre mintea umană au tulburat profund atâția oameni în ultimii 40 de ani. Kreizler i-a scris lui Edith un bilet în care i-a mărturisit că nu suportă ideea unei lumi fără Theodore și, fiindcă are 64 de ani deja și și-a petrecut viața privind realități îngrozitoare direct în față, crede că își va face singur un hatâr și va ignora decesul prietenului său. Edith mi-a spus astăzi că biletul lui Kreizler a mișcat-o până la lacrimi, fiindcă a înțeles că veselia și entuziasmul nemărginite ale lui Theodore – care îi revoltaseră pe mulți cinici și erau de multe ori, sunt silit s-o zic în interesul integrității jurnalistice, greu de tolerat chiar și de prieteni – se dovediseră suficiente să impresioneze un bărbat a cărui izolare de societate părea pentru toți ceilalți de nezdruccinat.

O parte dintre băieții de la *Times* își doreau să-i însoțesc la o cină de reculegere, dar o seară liniștită cu Kreizler mi s-a părut

un lucru mai nimerit. Am închinat paharele nu neapărat din vreo nostalgie stărnită de clipele din copilăria petrecută de cei doi în New York, deoarece Laszlo și Theodore s-au cunoscut abia la Harvard. Nu, Kreizler și cu mine ne-am tămăduit inimile ce încă sufereau din cauza primăverii de la 1896 – aproape cu un sfert de secol în urmă! – și a șirului de evenimente de atunci, care și acum par prea bizare pentru acest oraș. Până la sfârșitul desertului și al vinului de Madeira (și ce finețe să aranjezi un parastas la Delmonico... Ah, bunul și bătrânul Del, care acum se pregătea să se pensioneze la fel ca noi toți! Dar, în acele vremuri, restaurantul lui fusese scena agitată a unora dintre cele mai importante întâlniri ale noastre.), amândoi râdeam și clătinam din cap, uimiți chiar și-acum că am reușit să ieșim întregi din coșmarul acela. Eram încă mâhniți, după cum se vedea pe chipul lui Kreizler și după gheara din pieptul meu, gândindu-ne la cei care nu izbutiseră.

Nu e simplu de descris. Privind în urmă, aș putea spune că viețile noastre și ale altora par să se fi scurs inevitabil și fatal spre acea experiență unică, însă atunci aș fi nevoit să aduc în discuție subiectul determinismului psihologic și chestiunea liberului-arbitru – redeschizând, cu alte cuvinte, enigma filosofică imposibil de înțeles și întrețesută la răstimpuri în acțiunile noastre de coșmar, precum singura arie ușor de fredonat dintr-o operă dificilă. Sau aș putea spune că, pe parcursul lunilor de atunci, Roosevelt, Kreizler și cu mine, sprijiniți de unii dintre cei mai buni oameni cunoscuți de mine, am pornit pe urmele unui criminal monstruos și am sfârșit față-n față cu un copil speriat. Însă toate astea ar fi incredibil de vagi, prea pline de „ambiguitățile” care par să îi fascineze în prezent pe romancierii și care m-au ținut în ultima vreme departe de librării și mai aproape de cinematografe. Nu, există un singur fel de a face lucrurile, și anume să vă povestesc întreaga aventură, întorcându-mă la prima noapte sinistrală și la primul trup măcelărit. Ba poate chiar și mai departe în timp, de fapt, la zilele noastre de la Harvard, alături de profesorul James. Da, să scoatem povestea dintre umbre și să o expunem, în sfârșit, în fața publicului – aceasta e soluția.

E posibil ca oamenii să nu le placă. De fapt, exact reacția publicului ne-a silit să o ținem doar pentru noi atâția ani la rând. Aproape că niciun necrolog dedicat lui Theodore nu a pomenit evenimentul. Doar în lista realizărilor ca președinte al Consiliului Comisarilor din cadrul poliției orașului New York, între 1895 și 1897, ziarul *Herald* – care nu mai e citit aproape de nimeni în ziua de azi – l-a menționat pe un ton incomod: „Și, desigur, soluția crimelor oribile din 1896, care au îngrozit atât de tare orașul.” Totuși, Theodore nu și-a asumat niciodată meritul pentru soluția cu pricina. Adevărat, se dovedise suficient de deschis la minte, în ciuda slăbiciunilor sale, încât să-i încredințeze ancheta unui bărbat care chiar *putea* să rezolve enigma. În privat, recunoscuse mereu că acel bărbat era Kreizler.

Cu greu ar fi putut face așa ceva în public. Theodore știa că americanii nu erau pregătiți să-l creadă și nici măcar să asculte detaliile teoriilor sale. Mă întreb dacă acum sunt pregătiți. Kreizler se îndoiește. I-am zis că intenționez să pun pe hârtie povestea și mi-a oferit una dintre chicotelile lui sardonice. M-a avertizat că doar îi va înspăimânta și îi va îngrețoșa pe oameni, nimic mai mult. Țara, a declarat el, nu s-a schimbat mult din 1896, în pofida existenței tuturor celor ca Theodore, Jake Riis și Lincoln Steffens, precum și a multor femei și bărbați croiți din același material. Încă alergăm, potrivit spuselor lui Kreizler – în momentele noastre intime, noi, americanii, alergăm la fel de iute și de temători, așa cum ne îndepărtam atunci fugind de întunericul pe care îl știam ascuns în spatele ușilor unor case aparent liniștite, departe de coșmarurile injectate și acum în creierul copiilor de oameni pe care, după cum ne îndeamnă natura încă de la naștere, ar trebui să îi iubim și să ne încredem în ei, gonim tot mai iute, în număr tot mai mare, spre poțiuni, pudre, preoți și filosofi ce promet să șteargă cu buretele asemenea temeri și spaime ale nopții, în schimbul unui devotament slugarnic. Să aibă oare dreptate...?

Dar divaghez. S-o luăm cu începutul, atunci!

CAPITOLUL 2

Un ciocănit scandalos în ușa casei bunicii mele din Washington Square North, numărul 19, le-a adus mai întâi pe menajeră și apoi pe însăși bunica în pragul dormitoarelor lor, la ora două, în dimineața de 3 martie 1896. Am continuat să zac în pat, doborât de o mahmureală puternică, ce ar fi trebuit domolită oarecum de somn, deși știam că persoana de afară avea mai degrabă treburi cu mine decât cu bunica. Mi-am îngropat capul între pernele cu fețe din olandă, sperând că musafirul nepoftit va renunța și va pleca.

— Doamnă Moore! am auzit-o pe menajeră strigând. Face un tărăboi îngrozitor! Să deschid?

— În niciun caz! a răspuns bunica cu glasul ei sever și cu dicția ei perfectă. Harriet, trezește-l pe nepotul meu. Fără îndoială că a uitat să-și achite vreo datorie la jocurile lui de noroc.

Apoi am auzit pași îndreptându-se spre camera mea, așa că mi s-a părut o idee bună să mă pregătesc. De la anularea logodnei mele cu domnișoara Julia Pratt de Washington cu doi ani în urmă, locuiam cu bunica. În tot acest timp, bătrânica mea devenise tot mai sceptică în privința felurilor în care îmi petreceam orele. Îi explicasem în nenumărate rânduri că, în calitate de reporter la *The New York Times*, mi se cerea să vizitez multe dintre cartierele și casele rău famate ale orașului, precum și să mă întovărășesc cu personaje dintre cele mai dubioase. Însă ea își amintea prea bine tinerețea mea ca să creadă asemenea povești cusute cu ață albă. Atitudinea pe care o afixam când veneam seara acasă i-a întărit

bănuiala că starea mea de spirit, și nu obligația profesională, mă conducea spre saloanele de dans și mesele de joc de la Tenderloin, noapte de noapte. După ce am surprins replica acidă cu jocurile mele de noroc adresată lui Harriet, mi-am dat seama că devenise vital să îi prezint imaginea unui bărbat cât se poate de treaz și cu griji serioase. Am tras repede pe mine un halat chinezesc negru, mi-am trecut degetele prin păr să mi-l aranjez și am deschis ușa tanțoș exact când a ajuns și Harriet în dreptul ei.

— Ah, Harriet, am spus calm, cu o mână în interiorul halatului. Să nu ne alarmăm. Tocmai revizuiam niște note pentru un articol și am descoperit că îmi trebuie anumite materiale de la birou. Sigur e băiatul care-a venit cu ele.

— John! a zberiat bunica fix când Harriet încuviința din cap confuză. Tu ești?

— Nu, bunico, am zis, coborând în grabă treptele acoperite cu covor persan gros. E doctorul Holmes.

Doctorul H. H. Holmes era un escroc și un criminal cumplit de sadic care aștepta la momentul respectiv să fie spânzurat în Philadelphia. Posibilitatea ca el să evadeze înainte de întâlnirea cu călăul și să călătorească la New York ca să-i ia gâtul constituia, dintr-un motiv inexplicabil, cel mai mare coșmar al bunicii. Am ajuns la ușa camerei ei și i-am dat un sărut pe obraz, pe care l-a acceptat fără să zâmbească, dar care a încântat-o.

— Nu fi obraznic, John! E calitatea ta cea mai puțin atrăgătoare. Să nu-ți închipui că farmecele tale îmi vor potoli enervarea.

Ciocănitul puternic a început din nou la ușa, urmat de glasul unui băiat care îmi striga numele. Bunica s-a încruntat și mai tare.

— Cine Dumnezeuului e ăsta și ce Dumnezeuului vrea?

— Cred că e un băiat de la birou, i-am explicat, păstrând minciuna, dar nedumerit la rândul meu de identitatea tânărului care asalta ușa de la intrare cu o asemenea vigoare.

— De la birou? a repetat bunica, fără să creadă o iotă. Bine, atunci, deschide-i.

Am coborât în grabă, dar atent, până în capătul scării, unde mi-am dat seama că, de fapt, cunoșteam vocea care mă striga,

deși nu reușeam s-o identific cu precizie. Nu m-a liniștit deloc nici că era un glas tânăr – unora dintre cei mai răi hoți și criminali pe care îi întâlнисem în New Yorkul anului 1896 abia dacă le dăduseră tuleiele.

— Domnule Moore!

Băiatul a insistat din nou, adăugând și câteva șuturi zdravene pe lângă ciocănituri.

— Trebuie să vorbesc neapărat cu domnul John Schuyler Moore!

Am rămas nemișcat pe pardoseala alb cu negru a vestibulului.

— Cine-i acolo? am întrebat, cu mâna pe încuietoare.

— Sunt eu, domnule! Stevie, domnule!

Am răsuflat ușurat și am descuiat ușa din lemn masiv. Afară, în lumina chioară a lămpii cu gaz de deasupra – singura pe care bunica refuzase să o înlocuiască cu un bec electric –, am dat cu ochii de Stevie Taggart, sau „Steve-Lulea”, după cum i se mai spunea. În primii săi 11 ani de viață fusese pacostea celor 15 secții de poliție, dar apoi își revenise, iar acum era vizitiul și băiatul bun la toate al doctorului Laszlo Kreizler, eminent fizician, alienist și bunul meu prieten. Stevie se sprijinea de una dintre coloanele albe de la intrare și încerca să-și recapete suflul – ceva îl îngrozise de-a binelea pe flăcău.

— Stevie! am rostit, văzându-i părul lung și castaniu năclăit de sudoare. Ce s-a întâmplat?

M-am uitat dincolo de el și am zărit trăsura lui Kreizler, cu acoperământul negru pliat în jos și trasă de un cal la fel de negru, pe nume Frederick. Animalul, la fel ca Stevie, strălucea de sudoare. Din el se ridicau aburi groși în aerul rece al începutului de martie.

— Doctorul Kreizler e cu tine?

— Domnul doctor a spus să veniți cu mine! a răspuns tânărul grăbit, abia reușind să tragă aer în piept. Imediat!

— Dar unde? E două dimineața...

— Imediat!

Se vedea că nu e în măsură să-mi explice, așa că i-am spus să mă aștepte până mă îmbrac. În timp ce mă aranjam, bunica mi-a

strigat prin ușa dormitorului că orice treabă aș avea împreună cu „respectivul doctor Kreizler” la ora două noaptea, știa sigur că nu e ceva respectabil. Am ignorat-o cât am putut de mult, mi-am strâns haina din tweed pe mine și am sărit în trăsură.

Nici măcar n-am apucat să mă așez, că Stevie i-a și ars una cu biciul lui Frederick. Am căzut pe pielea maronie a banchetei și am vrut să-l ocărăsc, dar spaima de pe chipul lui m-a impresionat din nou. M-am ținut bine când trăsura s-a înclinat într-o parte destul de periculos pe caldarâmul din Washington Square. Tremurăturile și hurducăielile s-au mai domolit întrucâtva când am intrat pe pavajul lung și lat, din cuburi de piatră, de pe Broadway. Ne-am îndreptat spre centrul orașului, apoi spre est, în cartierul Manhattan, unde Laszlo Kreizler se îndeletnicea cu ale lui și unde viața devenea, cu cât înaintai în zona respectivă, mai ieftină și mai sor-didă: Lower East Side.

Preț de o clipă, am crezut că poate se întâmplase ceva cu Laszlo. Sigur asta ar fi explicat violența cu care Stevie îl biciuia și îl îndemna pe Frederick, un animal pe care îl trata de obicei cu o blândețe absolută. Kreizler era singura ființă umană care nu primise de la Stevie decât o mușcătură sau eventual un pumn și, fără îndoială, și unicul motiv pentru care flăcăul nu se mai afla și acum în instituția din Randalls Island, cunoscută cu numele eufemistic de Casă de Refugiu pentru Băieți. După cum se exprimate poliția, până la vârsta de zece ani, Stevie se dovedise a fi „un pungaș, un hoț de buzunare, un bețivan, un fumător înrăit, un jefuitor” – membrul unei găști de cartofori care momea nățărăii în locul unde se organizau jocurile de noroc – „și o amenințare distrugătoare din naștere”. Stevie îl atacase și îl desfigurase îngrozitor pe unul dintre paznicii de pe Randalls Island, despre care susținea că încercase să tabere asupra lui. („Să tabere asupra lui”, în limba-jul jurnalistic de acum un secol, însemna invariabil „a viola”.) Fiindcă paznicul avea soție și familie, onestitatea băiatului și, în cele din urmă, chiar sănătatea lui mintală fuseseră puse la îndoială. Chiar atunci, Kreizler, unul dintre experții de frunte ai acelor zile

din domeniul psihiatriei judiciare, și-a făcut apariția. În cadrul audierii pentru stabilirea sănătății mintale a lui Stevie, Kreizler a descris cu măiestrie viața băiatului pe străzi, de la vârsta de trei ani, când mama lui îl abandonase, punând viciul opiului deasupra grijii pentru fiul ei, pentru ca, într-un final, femeia să ajungă amanta unui chinez care furniza respectivul drog. Judecătorul a rămas impresionat de discursul lui Kreizler și s-a arătat sceptic în privința mărturiei paznicului rănit. A fost de acord să-l elibereze pe Stevie, dar numai după ce Kreizler s-a oferit să-l ia sub aripa lui, punându-se garant pentru purtarea viitoare a băiatului. La momentul acela, am crezut că Laszlo și-a pierdut mințile. Dar, în numai un an, Stevie s-a transformat într-un băiat complet diferit. Și, la fel ca mai toți cei care lucrau pentru Laszlo, s-a dedicat întru totul patronului său, în ciuda distanței emoționale a lui Kreizler, care îi nedumerea pe cei mai mulți cunoscuți ai lui.

— Stevie, am strigat ca să acopăr zgomotul roților ce se loveau de marginile tocite ale dalelor de granit, unde *este* doctorul Kreizler? A pățit ceva?

— E la institut! a răspuns Stevie, cu ochii săi albaștri larg deschiși.

Laszlo lucra la Institutul Kreizler pentru Copii, un amestec de școală și de centru pentru cercetări pe care îl fondase în anii 1880. Mă pregăteam să-l întreb ce căuta acolo la o asemenea oră, dar m-am abținut când ne-am repezit prin intersecția încă aglomerată dintre Broadway și Houston Street. Aici, remarcase lumea cu înțelepciune odată, puteai trage cu arma în orice direcție fără să nimerești vreun om cinstit. Stevie a năvălit peste bețivi, jucători de faraon, dependenți de morfină și de cocaină, prostituate, marinari în căutare de nuri sau simpli vagabonzi, silindu-i pe toți să fugă pe trotuare. Ajunși la adăpost, s-au apucat să ne blesteme și să ne înjure.

— Înseamnă că mergem la institut? am urlat eu.

Dar Stevie și-a îndemnat brusc calul să o ia la stânga, pe Spring Street, unde am întrerupt afacerile din fața celor două, trei cârciumi în care prostituatele ce se dădeau drept dansatoare aranjau

întâlniri pentru mai târziu în hoteluri ieftine cu nătângi nefericiți, veniți, de regulă, din afara orașului. De pe Spring Street, Stevie a intrat pe Delancey Street – unde se desfășurau lucrări de lărgire pentru a susține traficul din ce în ce mai aglomerat în ultima vreme de pe noul pod Williamsburg, a cărui construcție începuse recent –, după care am zburat pe lângă diferite teatre întunecate. De pe fiecare alee pe lângă care treceam, răzbătea ecoul sunetelor disperate și demente ale speluncilor: locuri împruțite ce vindeau rachiuri dubioase făcute din tot felul de substanțe, de la benzină până la camfor, pentru un bănuț paharul, așezat pe tejgheaua je-goasă. Stevie nu a încetinit deloc. Ne îndreptam, din câte se părea, chiar spre capătul insulei.

Am mai încercat o dată să comunic cu el.

— Nu mergem la institut?

Stevie a clătinat din cap drept răspuns, apoi a biciuit calul din nou. Am ridicat din umeri, sprijinindu-mă din nou de banchetă și ținându-mă de marginea trăsucii. M-am întrebat în sinea mea ce l-ar fi putut înspăimânta atât de rău pe acest băiat care, în scurta lui viață, văzuse multe dintre ororile oferite de New York.

Delancey Street ne-a purtat pe lângă tarabele, acum închise, ale vânzătorilor de fructe și de haine, până aproape de una dintre cele mai îngrozitoare așezări din Lower East Side, în ghetto-urile cu cocioabe înghesuite, cartierul de lângă apă, chiar peste Corlears Hook. O mare imensă și tristă de locuințe minuscule și noi imobile ieftine se întindeau de-o parte și de alta. Zona era un ghiveci de culturi și de limbi, irlandezii predominând la sud de Delancey Street, în timp ce ungurii ocupaseră nordul îndepărtat, lângă Houston. Ici și colo, se ivea vârful unei biserici aparținând unui rit sau altuia, printre șirurile de case jalnice, învăluite, chiar și în această dimineață rece, în rufărie pusă la uscat. Unele haine și cearceafuri, aproape înghețate, se răsuceau țepene în vânt în niște unghiuri ce păreau nefirești. Însă, la drept vorbind, nimic dintr-un asemenea loc – unde sufletele se furișau nevăzute din porticurile întunecate pe aleile mai negre decât iadul,

îmbrăcate în zdrențe, fără nimic în picioare, călcând prin balega de cal înghețată, prin urina și funinginea ce acoperea străzile – nu putea fi numit cu adevărat nefiresc. Ne aflam într-un cartier unde nu exista niciun fel de lege, scrisă sau nescrisă, și la vederea căruia vizitatorii și locuitorii se bucurau numai când li se permitea să-i privească decăderea de la distanță, după ce scăpaseră de acolo.

Spre capătul străzii, mirosurile de mare și de apă proaspătă, alături de duhoarea gunoaielor pe care cei care locuiau lângă mal le aruncau pur și simplu la marginea Manhattanului în fiecare zi, se amestecau, dând naștere unui iz aparte, specific bălților dintre stânci, pe care le numim East River. O structură uriașă înclinată a apărut brusc în fața noastră: rampa viitorului pod Williamsburg. Fără să ne oprim, și spre marea mea uimire, Stevie s-a repezit pe drumul pavat cu plăci de lemn. Copitele calului și roțile trăsuricii răsunau mult mai tare pe lemn decât pe piatră.

Un labirint elaborat de suporturi din oțel, plasate sub drum, ne-a purtat prin aerul nopții câteva sute de metri. În timp ce mă întrebam care ar putea fi destinația noastră – fiindcă turnurile podului erau departe de a fi finalizate, iar deschiderea structurii se afla la ani distanță –, am început să întrezăresc zidurile unui mare templu chinezesc, ce se ridica amenințător în fața noastră. Construit din blocuri imense de granit și încoronat cu două turnuri de veghe pitice, fiecare dintre ele înconjurat de o pasarelă delicată din oțel, clădirea bizară reprezenta ancora podului aparținând Manhattanului. O structură care avea să fie într-un târziu baza unuia dintre seturile de cabluri imense din oțel ce urma să sprijine deschiderea centrală. Totuși, impresia de templu pe care mi-o dăduse nu se dovedea exagerată: la fel ca podul Brooklyn, ale cărui arcade gotice le puteam zări profilate pe cerul întunecat de la sud, acest drum nou peste East River era un loc unde viețile multor muncitori fuseseră sacrificate pe altarul ingineriei care, în ultimii 15 ani, dăduse naștere minunilor impunătoare din tot Manhattanul. Ceea ce nu știam încă era că ofranda de sânge de pe vârful ancorei vestice a podului Williamsburg, din noaptea aceea, avea o natură foarte diferită.